

ДЛЯ ЛЮДЕЙ, ПРО ЛЮДЕЙ

Громада СХІД

безкоштовно

№1 (54)
2022

ВІД РЕДАКЦІЇ

Фото: Наталя ПОКОЛЕНКО

ЗМІНИ

НОВИЙ СИМВОЛ ДОНЕЧЧИНИ

Напередодні Нового року Донецька область отримала новий офіційний логотип. У його основі – жмутьки ковили, що під впливом вітру вигинаються у латинську букву D.

Таким чином розробники вшанували степ, який поєднує всі куточки області від Святогірська до Маріуполя, та надихає славною історією подолання труднощів. За цією логікою слоганом обрано фразу «Простір можливостей». Адже історія доводить, що споконвіків степ підкорявся лише людям з вольовим характером, відкритим до інновацій: і коли тут з'явилися перші поселення, створені козаками та селянами у пошуках свободи, і коли сюди прибували з різних країн підприємці для розробки родовищ корисних копалин, розвитку бізнесу та досягнення успіху.

Тепер фірмові кольори Донецької області – відтінки зеленого, які передають різноманітний, на перший погляд, степу та стриману палітру емоційного темпераменту мешканців регіону, які звикли братися до справи без зайвих слів та пафосу.

За задумом, у центрі нового бренду, що створювався в рамках розробки маркетингової стратегії Донецької області, має бути саме людина: її потреби, думки, готовність до змін. В цілому бренд має посилити цікавість до регіону як до такого, що рухається вперед і прагне перетворитися з воєнної території на простір, який розвивається. А також прибрати стереотипи, які заважають перспективному зростанню – наприклад, змінити псевдоісторичний наратив «Дике поле» на сучасний «Вільне поле можливостей».

Аби область мала власний символ, упізнаваний у різних частинах країни, над ним працювали протягом року. Про те, якою уявляється нині Донеччина, у фокус-групах опитали понад 2 тисячі людей, серед яких, окрім місцевих, були й мешканці інших регіонів, іноземці, працівники дипломатичних місій. Фінансувалася ця робота не за рахунок бюджету, а за підтримки Програми розвитку ООН із відновлення та розбудови миру.

Облдержадміністрація обрала ковилу з 10 зображень, запропонованих дизайнерами. До речі, новий логотип не замінює собою існуючого герба Донеччини. Обидва зображення можуть використовуватись як разом, так і окремо.

Нагадаємо, що логотип Луганської області був імплементований 2018 року. Він складається з назви «Луганщина моя» та кіл, які символізують територіальні громади. Гасло бренду: «Привітна, різноманітна, моя». Наразі процеси розробки маркетингових стратегій та брендів стають на Сході все більш популярними на рівні не лише регіонів, а й окремих громад та населених пунктів.

● Владислав ТЕРЕЗЬКИЙ/Громкор

ПО ВІРІ НАШІЙ

Ох це січневе «післясвят»! Ніби й перепочили нічогенько, а бадьорості щось не з'явилося. Навпаки. Дива не сталося, навкруги зимно і темно, ще й новини не радують. А плани, що ми намріяли на цей рік, самі себе не втілять – треба повертатися до поточного режиму і починати повноцінно працювати. Тут тобі і стрес. Ніби їх без того замало у житті.

Психологам відомо, що післясвяткова депресія після довгого святкового сезону дуже підступна, адже дійсно здатна розбуджувати хронічні стресові розлади. Це виснажує інколи навіть без очевидних причин. Адже на порозі нового року ми всі підбивали підсумки старого – і не завжди вони тишили. А купання в ополонці може лише тимчасово підняти дух, але ж не самоцінку. І ось вже будь-яка ситуація збиває з пантелику і сприймається як трагедія.

Направду проблемою часто є не ситуація, а втрата віри у значимість

своїх дій. Тоді і розв'язання – насамперед у тому, аби повернути впевненість і знову повірити в себе. Як не дивно – це навичка, і її можна натренувати (як каже молодь – прокачати).

Переставити меблі у хаті, придумати меню на тиждень, розписати план роботи до кінця місяця і щодня викреслювати виконані пункти – ну і як це допоможе, коли почувашся повним нулем? Але ж головне тут не те, до чого будуть застосовані ваші дії. Головне – формула «я обираю, що мені робити, я вирішую – як, і я це роблю». Коли такий спосіб мислення стає звичкою, повер-

тається віра: я щось можу, я можу і більше, я точно не повний нуль.

Бажаємо вам, любі читачі, ніколи не зневірюватися і невпинно зміцнювати повагу до себе. А ми будемо вірити, що здатні подолати будь-які перешкоди на шляху до вас!

Нагадаємо, що зв'язатися з редакцією завжди можна через кол-центр, соцмережі, електронну пошту newspapergromada@gmail.com або на сайті <https://gromadaskhid.com.ua/> у розділі «Контакти».

Разом ми зможемо більше!

● Редакція газети/Громада

КОРОТКО

НАВЕСНІ ЗНОВУ НЕ БУДЕ ВИБОРІВ У ПРИФРОНТОВИХ ГРОМАДАХ СХОДУ

Місцеві вибори у 18 громадах Донецької та Луганської областей, попередньо призначені на 27 березня, знову не відбудуться через неможливість гарантії безпеки. Про це повідомила Центральна виборча комісія з посланням на висновки, надані адміністраціями областей.

«У відповідь на звернення Комісії від Донецької та Луганської обласних ВЦА надійшли листи з чіткими та однозначними висновками, у яких йдеться про неможливість провести перші місцеві вибори на окремих територіях Донецької та Луганської областей», — зазначили у ЦВК.

Відповіді щодо неможливості гарантувати стовідсоткову безпеку для громадян під час підготовки та проведення виборчої кампанії ЦВК отримувала і на аналогічні звернення до ВЦА областей 30 липня 2020 року, а також 5 січня та 17 серпня 2021 року.

Йдеться про 10 територіальних громад Донеччини (Світлодарську, Торецьку, Мирненську, Ольгинську, Волноваську, Вугледарську, Сартанську, Авдіївську, Мар'їнську, Очеретинську) та 8 громад Луганщини (Гірську, Лисичанську, Попаснянську, Северодонецьку, Нижньотеплівську, Станично-Луганську, Широківську, Щастинську).

2019 року у цих громадах були проведені президентські і парламентські вибори. А от місцеві вибори восени 2020 року вже не відбулися. Наразі у цих громадах діють військово-цивільні адміністрації.

У ЛИМАНІ ВПЕРШЕ В УКРАЇНІ ПРОВЕЛИ УНІКАЛЬНУ ОПЕРАЦІЮ НА ХРЕБТІ

Жителька Добропілля стала першою в Україні пацієнкою, якій провели унілатеральну бібортальну ендоскопію з видалення грижі диска та декомпресії нервових закінчень шийного відділу. Операцію виконали фахівці обласної клінічної травматологічної лікарні у Лимані на Донеччині.

Жінка з діагнозом стенозу хребетного каналу раніше вже перенесла дві операції на шийному відділі, але продовжувала страждати від болю, оніміння кінцівок та порушень рухового апарату.

Унікальність методу, який застосували у Лимані, полягає у тому, що він не вимагає видалення хребців та постановки імплантів. Операція проводиться через невеликий розріз, за допомогою якого знімається компресія і відбувається звільнення нерва.

Цю методику нейрохірург Ібрагім Абдалла, який виконував операцію, опанував у Південній Кореї. Лиманська травматологія стала першою в Україні і восьмим у світі медичним закладом, де її застосували.

Вона пройшла успішно, вже наступного дня пацієнтку написали з лікарні. Наразі до лікаря записані ще три пацієнти з показаннями до такої операції. Ця послуга надається безоплатно, адже заклад співпрацює з Національною службою здоров'я.

Обласна клінічна травматологія є медзакладом-переселенцем. Його евакуація з Донецька до Лиману відбулася 2014 року. Разом з закладом переїхали 90% лікарів.

«Я ДО ТЕБЕ ПРИЙШОВ, МОЯ МАТИ, ТРЕТЯ РОТА, КОХАНА МОЯ»

Серце Сосюра зупинилося 8 січня 1965 року, того ж року не стало і Третьої Роти. Втім, і до того цю назву марно було шукати на мапах. Колись тут було прикордонне «Козацьке містечко», яке трансформувалося у слободу Біленьку, де 1754 року стояла третя рота слов'яносербського полку. Тієї осені сербський поручик Михайло Прерадович побудував шанець Верхній Біленький – за назвою місцевої річки, що впадала у Сіверський Донець. Згодом офіційною назвою містечка стало Верхнє, а неофіційною – Третя Рота.

1965 року Верхнє об'єднали з Лисичанськом, тепер це південна частина міста. Не стало поета, не стало й оспіваної ним Третьої Роти, яку він називав коханою матір'ю. Але ж як бути із загальновідомим начебто фактом, що поет родом з Дебальцевого? Сосюра ж ніби сам це підтверджує: «Народився я на станції Дебальцево о десятій годині ранку шостого січня 1898 року. Народився на тиждень раніше. Це було так. Мати на останнім місяці вагітності виходила а вагона, і її ударив в живіт гострим кутом скрині якийсь пасажир. Він це зробив ненавмисне...».

Виявляється, мати їхала народжувати дитину до своїх батьків у Луганську, і станція Дебальцево була лише транзитною. При пересадці прикрій випадок і спричинив передчасні пологи. Чи можна через це називати Дебальцево батьківщиною – «землею батьків»? От і Сосюра вважав справжньою батьківщиною Третю Роту, де проминули дитинство і юнацькі роки, сталися перші публікації і перше кохання.

СОСЮР, СОСЮРА ЧИ...?

Місце народження – не єдине питання, яке викликає біографія Сосюра. Наприклад, у книзі «Летописцы шахтерского края» написано, що він «з сім'ї шахтаря». Але простим шахтарем батька поета назвати важко.

В автобіографічній поемі «Червоногвардієць» Сосюра пише про своє французьке коріння за батьківською лінією: «Мій предок був Густав Сосюр, що йшов до нас крізь сніжні далі і на Москву під скрежет сталі й наполеонівських побід». Дід поета Володимир Кирилович, який теж писав вірші, навіть ставив під ними підпис «Сосюр». Але це був лише літературний псевдонім: адже і дід, і прадід, і усі родичі у ревізійних матеріалах села Верхнє писалися як Сюсюри. Так місцеві писарі «українізували» французьке прізвище.

Сьогодні вже відомо про перші публікації молодого поета у лисичанській газеті «Голос рабочего» у жовтні-грудні 1917 року, які спочатку були підписані «Сосюра» (очевидно, навіяло псевдо діда). Але в грудневих публікаціях вже стояло «Сосюра». Напевно редактор подумав, що дві «С» – забагато, і одну букву прибрав.

На початку 1918 року у Бахмуті вийшов журнал гуртка української шкільної молоді «Вільні думки», де було розміщено два вірші за підписом «В. Сосюра». І це – справжнє – прізвище фігурує під віршами аж до 1920 року, відколи у Харкові починається нове літературне життя поета, у якому

МИНУЛЕ

Третя Рота. Худ. Іларіон Горох, друг Сосюра з дитячих років

ТРЕТЯ РОТА

ВОЛОДИМИРА СОСЮРИ

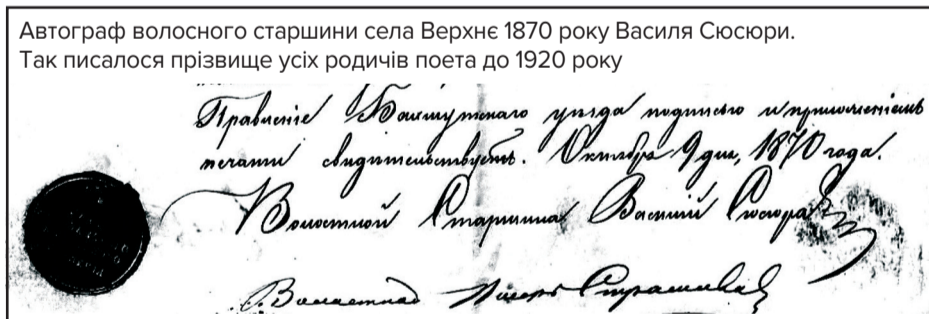
«А ще дужче я люблю свою Донеччину і Третю Роту», – писав Володимир Сосюра в автобіографічному романі-трилогії. Йшлося про село, територіально розташоване на Луганщині, проте поет узагальнив географію Донецьким краєм. У біографії Сосюра було багато такого, про що він не розповідав у своїх творах. Бо такий був час, що правда спричинила б вирок.

Володимир Сосюра, 1921, Харків

Завод «Донсода» у селі Верхньому

Автограф волосного старшини села Верхнє 1870 року Василя Сюсюри. Так писалося прізвище усіх родичів поета до 1920 року

немає місця ні Сюсюрі, ні Соссюрі, а на збірці «Поезії» 1921 року вказано прізвище нового радянського автора – Сосюра.

Цікаво, що пізніше сам поет встановив датою початку своєї творчості 1920 рік, а першою книжкою – збірку «Поезії». Наче до цього нічого й не писав. Навіщо? Що він намагався приховати?

«І ПІШОВ Я ТОДІ ДО ПЕТЛЮРИ»

1949 року Сосюра вимушений був зізнатися, що його вірші друкувалися в «газетах петлюрівської армії», і тоді навіть «було видано першу збірку моїх поезій «Пісні крові», де на обкладинці було моє справжнє прізвище Сюсюра».

Зрештою, самий факт перебування в армії УНР приховати було важко, тож його поет визнав майже одразу після закінчення визвольних українських змагань 1917-1921 років. 1924 року вийшов вірш, який починався рядками: «І пішов я тоді до Петлюри, як громами в степах загуло». Пізніше, аби виправдати цю сторінку своєї біографії, Сосюра відкорегував вірш – тепер питання «Коли пішов?» змінилося на «Чому пішов?»: «І пішов я тоді до Петлюри, бо у мене штанів не було».

У романі «Третя Рота» він описує це так: «Грудень 1918 року. Мобілізація. Мій рік має йти. Мати мене жене з дому: в мене вже й штанів немає. Я їй кажу: «Підождіть, ось уже недалеко червоні».

«На заводському майдані грозово лунали мітинги». Худ. І. Горох

А вона мені: «Доки прийдуть твої червоні, так ти будеш світити голими... Іди, сукин син, доки ти будеш сидіти на моїй шії...». Що ти поробиш... Пішов».

Але ж зовсім не за штанами пішов Сосюра до Петлюри. Ворошилов теж дав би штани, як дав він штани і зброю лисичанам.

Щоб зрозуміти вибір поета, варто повернутися до історії Третьої Роти, або ж села Верхнього. Саме тут у Лисичій балці у XVIII столітті була побудована перша у Російській імперії вугільна шахта. Але верхняни, нащадки козаків і гусарів, до шахти лізти не бажали. Тож дві тисячі робітників із Верхнього і навколишніх сіл працювали переважно на Донецькому содовому заводі, збудованому 1892 року. А на рудники з шахтами вислали 1796 року робітників із Петрозаводська та Липецької губернії, яких доповнювали також рекрутами та засудженими до каторги.

Тож коли у березні 1917 року почали створюватися Ради робочих і солдатських депутатів, революційні заворушення набули руйнівної сили саме на лисичанських рудниках, де умови праці були жахливими. Тоді як на Донсоді через своїх представників у Раді продовжував керувати директор заводу Сигізмунд Тепліц, який був добрим газдою. Завод мав свій парк, де вечорами у вихідні грав оркестр, утримував стадіон і футбольну команду. Робітників годували за рахунок підсобного господарства, і коли у Лисичанську хліб подорожчав вдесятеро, тут його продавали за довоєнною ціною. Військові дії не сильно позначилися на діяльності заводу: соди почали виробляти менше, але набрали військових замовлень на отруйні і вибухові речовини. Не без згоди директора на Донсоді було створено профспілку, введено 8-годинний робочий день, а революційну енергію робочих Тепліц направляв на господарську діяльність.

У романі Сосюра пояснює, чому шахтарі Лисичанських рудників під впливом більшовиків масово йшли до Ворошилова, а працівники Донсоди залишалися вдома: «На заводському майдані грозило розпочати мітинги, охриплі агітатори в хрестах кулеметних стрічок закликали до червоних лав, але робітники сумно й ніяково стояли й мало хто йшов до смертників революції. І чого їм іти, коли в заводському магазині пшоно, м'ясо й олія продаються по цінах мирного часу, наприклад, хлібина на вісім фунтів коштувала 18 к., а коли чого не було в магазині, то робітникам зверх звичайної платні видавали гроші на ці речі по цінах ринку. Завод належав чужеземцям і директор Тепліц знав, що робив. Тільки окремі герої йшли до червоної гвардії».

Під час цих подій Сосюра записався до так званої «солдатської» секції, створеної для охорони Донсоди (на кошти саме заводу) ще після Лютневої революції. Вона нараховувала до 400 чоловік, переважно з колишніх фронтників, і діяла автономно від нечисленних заводських червоногвардійців, які допомагали реквізувати хліб у селян для потреб загонів Ворошилова. Коли Ворошилову довелося відступати від німців, він видав солдатській секції зброю, сподіваючись на її приєднання до Червоної армії. Натомість секція донсодівців обстріляла поїзд відступаючих більшовиків, а після їхньої втечі намагалася ліквідувати ревком у Лисичанську. Після цього Сосюрі нічого іншого не залишалось, як взяти «штани» у Петлюри.

«РВАЛИ ДУШУ МОЮ ДВА ВОЛОДЬКИ»

«Рвали душу мою два Володьки в бою; і обидва, як я, кароокі, і в обох ще незнаний, невиданий хист, рвали душу мою комунар і червоний фашист», – пізніше описував поет свої метання між українським соціалістом Петлюрою і більшовиком Ворошиловим. А вже у лютому 1920 року підрозділ Сосюра переходить до «червоних», він стає бійцем 1-го Чорноморського полку і встигає повоювати з поляками. У травні в Одесі його приймають до Комуністичної партії (більшовиків) України. А через 20 років в газеті «Красная Звезда» виходить поема «Червоногвардієць» з підкориговою біографією.

З поеми не дуже зрозуміла позиція героя під час Української революції 1917-1921 років. Йдеться, що він воює за Ради, Леніна та Сталіна проти гайдамаків, дончаків, Григор'єва, дроздовців, Білої гвардії, поляків. Петлюрівці не згадуються взагалі. Закінчує поему Сосюра на пафосній ноті: як «груди орденом Пошани мені прикрасив мій народ за голос мій».

Орденом його було нагороджено 1939 року. На цей час уже не існувало Володьки Сосюра, який стріляв у поїзд Ворошилова, служив у війську УНР і писав вірші до гетьманських та петлюрівських газет. Залишився лише радянський літератор Володимир Миколайович Сосюра, а збірка «Пісні крові» 1919 року – то не його, то – Сосюрина.

Втім, цей гріх поетові все ж не вдалося приховати, як він не намагався це зробити через самоцензуру автобіографічних творів. Коли із збірки «Вибране» вилучили вірш «Любіть Україну», а КДБ розпочав стеження за квартирою, виснажливі допити й пошуки компрометуючих фактів з біографії, довелося каятися. З січня 1949 року Сосюра написав заяву до парткому письменницької організації. У п'яти пунктах заяви поет зізнається в усьому, що «накоїв» отой, другий Володька, якого «обдурили».

Загалом про цю заяву не дізнався, та й у жодному творі поета про неї – ані слова. А вона, зрештою, виявилася рятівною. Деякі учасники тих подій навіть з меншими провинками не пережили сталінські часи. Сосюра пережив. 6 січня 1965 року йому виповнилося шістьдесят сім, а за два дні потому, одразу по Різдві, його серце не витримало непогамованого тиску від боротьби у душі двох Володьок.

● Сергій КАЛЕНЮК/для Громади

ВЛАСНА СПРАВА

КВІТКАРІ

З ЛІНІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ

Надворі холодно і морозно, а у теплицях родини Кіреєвих затишно та яскраво: тут зацвіли три тисячі цикламенів. Рясним цвітінням рожеві, червоні та білі квіти віддячують людям за кропітку працю та ретельний догляд.

Ольга та Сергій Кіреєви вже понад 12 років розводять квіти на власній ділянці у селі Нижньотеплому на Луганщині. Спочатку у теплицях вирощували помідори на продаж, але якось спробували посадити квіти, успішно продали усю партію і вирішили змінити напрямок діяльності.

– Після святкування весілля у нашому дворі залишилися дерев'яні бруси. Ми з чоловіком вирішили використати їх та зробили першу теплицю. З того часу і почалася наша теплична родинна справа. Перший успішний досвід з квітами нас надихнув, поступово ми відмовилися від овочів і залишили у теплицях лише квіти, – згадує Ольга Кіреєва.

На старті йшлося про вербену, півонії, левиний зів, газанію, згодом додалися цикламени та примули. До війни продавали рослини гуртовим покупцям у Луганську. З 2014 року цей ринок став недоступним, тож з початком війни родина переорієнтувалася на Северодонецьк, який незабаром став обласним центром.

Клієнтів тоді шукали самотужки: пропонували квітковим магазинам,

йшли до місцевої влади з пропозиціями гуртових продажів. Одночасно займатися і доглядом за квітами, і маркетингом було важко. Саме тому 2021 року Ольга долучилася до сільськогосподарського кооперативу «Овочі Станичників».

Кооператив працює з 2017 року, коли місцеві жителі, які вирощують овочі, городину, квіти зрозуміли: гуртом прожити простіше. Наразі до нього входять 102 домогосподарства з сіл Валуйського та Нижньотеплого Щастинського району. З моменту об'єднання у кооперативі впровадили єдині технологічні стандарти, покращили агротехнічні процеси, забрендували свою продукцію. Ці зусилля дали результат: продукцію «станичників» вже знають та замовляють у кількох регіонах України.

– Я вирішила долучитися до кооперативу, дізнавшись про успішний досвід продажів через супермаркети, агроконсультації від фахівців. Одна справа, коли пропонуєш квіти від свого імені, інша – коли ти є членом кооперативу та представляєш спільноту, – каже Ольга.

Зараз квіти родини Кіреєвих продаються у регіональній мережі

супермаркетів, їх замовляють також інші гуртові покупці. Вихід на супермаркети дозволив родині втричі збільшити обсяги виробництва, а поради з покращення агротехнологій – зменшити витрати добрив, води, оптимізувати ресурси на опалення теплиці взимку. У теплицях встановили термодатчики, тепловентилятори, метеостанцію – вони допомагають зберігати квіти навіть в найлютіші морози.

Основний масив рослин має зацвісти до 8 березня. Саме на початку весни продаж квітів суттєво зростає і дає можливість родині заробити. А у глобальних планах Кіреєвих – співпраця із місцевою владою та комунальними підприємствами щодо озеленення міст Луганщини.

– Зранку я поспішаю до теплиці, дивлюся, яка квітка розквітла, яку треба полити, а якій добриво внести. Я переконана: вони відчують мене та радіють догляду, – каже фермерка та мріє, як квіткарі тишитимуть очі жителів яскравими газонами, вписаними до ландшафтів навіть невеликих містечок регіону.

● Наталка СТЕПОВА/Громада

Зростання заробітних плат медиків, забезпечення житлом ветеранів бойових дій, збільшення стипендій студентам, зростання видатків на інклюзивну освіту та безбар'єрність, продовження цифровізації країни та підготовка до всеукраїнського перепису населення, розвиток інфраструктури, забезпечення потреб сектору безпеки та оборони», – так розставив пріоритети міністр фінансів Сергій Марченко, представляючи Верховній Раді проект бюджету.

Рада бюджет схвалила, хоч і з порушенням закону (мала зробити це до 1 грудня, а голосування відбулося 2-го). Президент підписав. То як же розподілені наші гроші у головному кошторисі країни на поточний рік?

ВИТРАТИ БЮДЖЕТУ-2022

Бюджет України знов дефіцитний (видатки перевищують доходи). 2022 року доходи складуть 1,322 трлн грн, витрати – 1,498 трлн грн. **Дефіцит – 189 млрд грн (3,5% від ВВП).**

Прогноз номінального ВВП становить 5,369 трлн грн. Зростання реального ВВП України очікується на рівні 3,8%. **А рівень річної інфляції, який Уряд закладає в бюджет, становитиме 6,2%.**

А ось мінімальна зарплатня з 1 грудня 2021 року становить 6 500 грн на місяць і такою залишатиметься до жовтня 2022, коли зросте на 200 грн (3%). Це явно менше річної інфляції у 6,2%, яку уряд заклав до бюджету.

Базовий соціальний стандарт – **прожитковий мінімум** – традиційно буде приблизно удвічі меншим, ніж фактичний показник. З 1 січня він став 2393 грн, а до грудня зросте до 2589 грн. Для порівняння: за підрахунками мінсоцполітики, у жовтні 2021 фактичний прожитковий мінімум становив 4389 грн, а з урахуванням обов'язкових платежів – усі 5026 грн.

Крім того, український прожитковий мінімум традиційно залишається нижчим за рівень «абсолютної бідності» – необхідного для життя фізіологічного мінімуму, запропонованого ООН (не менше 5 доларів на день). Він в Україні становить 2,7 долара на день. При цьому саме цей показник впливає на розмір оплати праці у бюджетній сфері, на пенсії за віком, а також інші платежі (допомога з безробіття, з вагітності та пологів, догляду за дитиною, сума аліментів).

До речі, на 2022 рік закладено **середньорічний курс 28,6 грн за долар.**

За призначенням видатків 2022 року Україна найбільше витратить на **безпеку та оборону** – 286,6 млрд грн або понад 5% свого ВВП, як і вимагає закон. Щоправда, якщо розглянути ці видатки детальніше, то побачимо, що сучасно на оборону піде лише 152 млрд грн, тоді як майже 100 млрд грн отримає МВС, якому підпорядковуються і Національна гвардія, і прикордонна служба. Продовжує зростати бюджет Генеральної прокуратури: за два роки з 7 млрд він збільшився до 11 млрд грн.

На забезпечення роботи Верховної Ради 2022 року витратять 2,67 млрд грн, Офісу Президента – 1,09 млрд грн. Найбільше – удвічі – до 4,89 млрд грн зросли видатки на Кабінет Міністрів.

Між першим і третім читаннями бюджету 232 млн грн втратили **освітняни**. Їм залишили 171,86 млрд грн.

На **медицину** в Україні витратять 194,1 млрд грн, при чому на вакцинацію 2022 року виділять стільки ж, як і 2021-го – 2,6 млрд грн. Таку ж суму – на лікування захворювань із впровадженням нових медичних технологій, а ще 4,4 млрд грн – на **заходи боротьби з епідеміями**. Водночас коштів на доплати лікарям, які працюють із хворими на коронавірус пацієнтами, не передбачили. Проте до другого читання бюджету додалися видатки на нову медичну програму: доплати медикам у зв'язку з переїздом на нове місце роботи або на перекваліфікацію під час формування госпітальних округів.

Вже очевидно, що, з огляду на рекордно високі ціни на енергоносії у поточному опалювальному сезоні, Кабмін схив з розміром витрат на **комунальні субсидії**. Він склав всього 38,4 млрд грн. Депутатів чомусь не зупинив той факт, що бюджет-2021 на цю статтю витрат закінчився вже

ГРОШІ

Фото: Ірина ГОРБАСЬОВА/Громада

ЗА КОШТИ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

Є базові речі, з яких складаються підвалини демократичного світогляду. Одна з них – сприйняття державного бюджету не як дивовижної «години», яку з барської милості утримують уряд та президент, а як спільної скарбнички, до наповнення якої докладаються усі громадяни. Тож не існує ніяких «державних коштів» – є лише гроші платників податків, тобто наші з вами гроші. З цього фокусу і розглянемо український бюджет-2022.

у жовтні, субсидії довелося терміново дофінансувати, і загальна сума до кінця 2021 року перевищила 47 млрд грн. Тобто гроші на субсидії на 2022 рік заплановані вже суттєво меншими, ніж ті, що українці спожили минулого року.

Натомість в'ятеро зросли видатки на **«Президентський університет»** (майбутній вищий навчальний заклад в Україні, який готуватиме спеціалістів таких напрямків, як інформаційні технології, кібербезпека та штучний інтелект, нанотехнології, аерокосмічні, енергетичні технології, біотехнології тощо). Сума становитиме майже 500 млн грн. Для порівняння: на підтримку пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок в українських університетах передбачено 105 млн грн, і, як показав 2021 рік, не факт, що буде сплачена хоча б третина цієї суми.

На **Фонд Президента з підтримки науки, освіти та спорту** піде ще 500 млн грн. І 4 млн грн передбачено також на президентський грант молодим діячам мистецтва для реалізації творчих проєктів у сфері кінематографії та премії за видатні досягнення у цій галузі.

Наприкінці листопада президент озвучив ініціативу створити державну авіакомпанію – і у бюджет одразу внесли 1 млрд грн на статутний капітал **«Українських національних авіаліній»**.

Бюджет також містить ще одну програму президента – **«Велику термомодернізацію»**. Фінансуватимуть її через «Укрфінжитло», до якої вже «залили» 20 млрд грн у формі держоблігацій. 2022 року цю установу докапіталізують ще на 30 млрд грн, знову шляхом випуску облигацій (тобто шляхом збільшення держборгу).

До слова, погашення боргів по облигаціях державної позики (Мінфін щотижня охоче продає їх коли на 4 млрд грн,

а коли і на 14) вимагає 324,1 млрд грн, а виплати відсотків по цих паперах – 99,63 млрд грн. **Загальна сума внутрішніх та зовнішніх боргів України становить понад 550 млрд грн, тобто майже половину державного бюджету.** На обслуговування боргів 2022 року ми плануємо витратити 179,98 млрд грн – хоча, ймовірно, й обмине, бо ця виплата мала б стосуватися результатів 2020 року, але оскільки тоді ВВП України впав на 4%, Мінфін не може її здійснювати. Для чого тоді міністр фінансів заклав ці кошти – невідомо.

Традиційно однією з найбільших статей видатків залишається сума, що виділяють з бюджету на покриття **дефіциту коштів Пенсійного фонду**. 2022 року вона знов становитиме понад 200 млрд грн.

Ці видатки враховують інфляцію, зміни у розмірі мінімальної пенсії та індек-

сацію пенсій у березні 2022 року. Також сюди закладено продовження щомісячних доплат по 500 грн 80-річним пенсіонерам та по 400 грн – пенсіонерам, яким виповнилося 75 років.

При чому, як відзначають у Рахунковій палаті, для здійснення усіх запроваджених з ініціативи президента доплат Пенсійний фонд, що залишається найбільшим розпорядником бюджетних коштів на суму у понад пів трильйона гривень, вже вдається до короткострокових запозичень у Казначействі, аби покрити касові розриви.

Додатково 2022 року ми витратимо 50 млн грн на підготовку інфраструктури для запровадження накопичувального рівня пенсійної системи. Ці видатки з'явилися у бюджеті вже після того, як уряд презентував своє бачення пенсійної реформи (ми незабаром ознайомимо з ним своїх читачів).

ДОХОДИ НА ПЕРСПЕКТИВУ?

Найбільшим **«годувальником» бюджету** сумарно є населення України, яке формує дохідні статті бюджету через податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), податок на додану вартість (ПДВ) та сплату акцизів у кінцевій ціні товарів.

ПДФО має забезпечити 2022 року 150 млрд грн доходів. Частина цього податку вирішили перерозподіляти через місцеві бюджети на покриття різниці із ринковим рівнем тарифів на тепло.

Від ПДВ з товарів, що імпортують в Україну, в бюджет має надійти понад 400 млрд грн. А з товарів, що вироблені в самій Україні, ще майже 180 млрд грн. Акцизи на українські та імпортовані товари дадуть ще понад 150 млрд грн.

Другим традиційним «донором» бюджету є підприємства. Від оподаткування їхніх прибутків уряд розраховує отримати майже 160 млрд грн.

У бюджеті на 2021 рік були закладені 7,4 млрд грн доходів від ліцензування грального бізнесу, але ці очікування не здійснилися: зібрали всього кілька мільйонів. На 2022 рік планові доходи від цього сектору зменшили у 6 разів до 1,2 млрд грн, що також виглядає вельми оптимістично.

Вже кілька років «провальною» статтею українських бюджетів є приватизація. 2021 року від неї хотіли отримати 8 млрд грн, а отримали лише 2. У бюджеті-2022 план знижено до 4 млрд грн.

Цікаво, що усі податкові надходження, крім ПДФО, були значно збільшені до другого читання – загалом, на понад 60 млрд грн. Найбільше зростання передбачене для рентних платежів, які зростуть на 25 млрд грн.

Можливо, оптимізму урядовцям додав прийнятий 30 листопада «податковий» (або ж «ресурсний») закон, який додатково обтяжує в тому числі фермерів – ми докладно писали про нього минулого числа «ГРОМАДИ Схід». А можливо, головні податкові новели ще попереду, адже уряд не приховує намір почати контролювати доходи громадян за допомогою непрямих методів. Зокрема, йдеться про відповідний законопроект, який почав розробляти Мінфін. Ще напередодні різдвяних свят українські медіа масово повідомляли про те, що документ про оподаткування різниці між витратами особи та її офіційними доходами може з'явитися вже протягом 2022 року.

● Кирило ПЕВНИЙ/Громада

ЦИФРИ

В Україні суттєво збільшився дефіцит внутрішньої торгівлі – у листопаді 2021

року він склав 1,2 млрд доларів. Імпорт стрімко зріс у 2,25 рази до 7,5 млрд доларів, востаннє стільки купували у жовтні 2013 року. Обсяг експорту склав 6,3 млрд доларів. Зростання імпорту відбулося переважно за рахунок палива та енергії – на цьому ринку ціни стрімко піднялися, тоді як на руду та метали незмінні або зростають помірно. Натомість наступного року сприятливою для України може бути кон'юнктура на ринку зерна. Основні світові країни-експортери 2021 року мали великі проблеми з врожаєм зернових (в Канаді, Бразилії та США він **опустився до 19-річного мінімуму, в РФ – впав нижче трирічного мінімуму до 120 мільйонів тонн**). Україна ж показала абсолютний рекорд за обсягом збору зернових та олійних культур – **106 мільйонів тонн, що на 20% більше, ніж 2020 року.**

ДУМКА

ВАШЕ СТАВЛЕННЯ ДО ВЗЯТТЯ ЖІНОК НА ВІЙСЬКОВИЙ ОБЛІК?

Світлана ЗОММЕР, 37 років:

– У переліку професій, затверженому наказом Міноборони, є і моя спеціальність. Але поки я не поспішаю ставати на облік. Значення та зміст цього наказу мені не дуже зрозумілі. Також не розумію, навіщо жінкам ставати на облік, якщо у нас є строкова служба та служба за контрактом? Для жінок військова служба, збори, навчання не мають бути обов'язковими, бо у нас жінки не лише опікуються дітьми, старими батьками, а й на них тримається увесь побут.

Галина КОМАР, 31 рік:

– Вважаю, що нічого страшного не сталося. Якщо у нас жінки служать в армії на добровільній основі, за контрактом, то чому б не взяти на облік жінок певних спеціальностей? До того ж, постановка на облік не означає, що жінок призвуть, і їм потрібно служити в армії. Тобто для жінок нічого не зміниться. У переліку моєї спеціальності немає. Але якщо мій роботодавець, якого зобов'язали слідкувати, аби жінки, котрі у нього працюють, ставали на облік, вирішить, що і мені потрібно обов'язково йти до військкомату, то піду, звісно.

Анастасія КИМАЛОВА, 18 років:

– Мені здається, що у переліку дуже багато спеціальностей, які навряд знадобляться в армії, наприклад, бібліотекарки чи бухгалтерки. На мій погляд, цей перелік потрібно переглянути. До того ж, служба в армії – додаткове фізичне та психологічне навантаження на жінок. Тобто обов'язковий призов для жінок не потрібен. Військова служба за власним бажанням – це вже вибір самої жінки та її особиста справа.

Фото: Ірина ГОРБАСЬОВА/Громада

ОФІЦІЙНО

ЯК Я СТАВАЛА НА ВІЙСЬКОВИЙ ОБЛІК

Майже у перший робочий день січня кореспондентка «ГРОМАДИ Схід» вирушила виконувати громадянський обов'язок: ставати на військовий облік за місцем проживання. У відділі №2 Покровського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки (так наразі звуться військкомати) черговий повідомив, що вона стала не лише першою журналісткою, а взагалі першою жінкою, котра звернулася до закладу з цього приводу. І... відправив нашу піонерку додому.

За словами чергового, наказ про зобов'язковий військовий облік для жінок не є законодавчим актом: «Ось як приймуть відповідний закон – тоді ласкаво просимо, звертайтеся».

Проте тема вже обросла такою кількістю пліток та фейків, що не завадило б на попередження з'ясувати: у що точно не вірити, а до чого дійсно варто готуватися.

ХТО, ДЕ, КОЛИ, СКІЛЬКИ?

Отже, наприкінці минулого року вступив у силу наказ №313 Міністерства оборони України, який розширив Перелік спеціальностей і професій для жінок, які мають стати на військовий облік. До нового Переліку входить 35 фахових напрямків, кожен із яких містить десятки окремих спеціальностей. І якщо ви жінка у віці від 18 до 60 років, маєте відповідний фах та придатні до проходження військової служби за станом здоров'я – ваш роботодавець незабаром зацікавиться: а чи є у ваших документах позначка про взяття на військовий облік.

Незабаром, але не негайно. Стати на військовий облік жінкам потрібно до кінця 2022 року. За попередніми роз'ясненнями Міноборони, тільки з 2023 року для жінок, як і для чоловіків, передбачено штрафи за ухилення від військового обліку. Суми солідні: від 3 400 до 5 100 грн у разі першого порушення і до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (5 100-8 500 грн) – у разі рецидиву. Втім, днями заступниця міністра оборони Ганна Маляр повідомила, що розробляється проект нормативно-правового акту щодо незастосування штрафів до жінок-порушниць.

Так само у процесі доопрацювання порядку постановки жінок на облік може змінитися і власне Перелік спеціальностей – з урахуванням реальних потреб армії. Бо наразі обліку підлягають практично всі жінки зазначеного віку, які мають будь-який диплом фахівця або просто трудовий досвід у будь-якій сфері (окрім, здається, педагогів). Тож зарано навіть прогнозувати, які пункти залишаться в остаточних нормативних актах і чи торкатимуться вони особисто вас.

ОБЛІК – ЦЕ НЕ ПРИЗОВ, ТИМ БІЛЬШЕ НЕ МОБІЛІЗАЦІЯ

Достеменно наразі відомо тільки те, що силоміць жінок в армію не забирають. Як неодноразово зазначали в інтерв'ю та поясненнях Головнокоман-

дувач ЗСУ Валерій Залужний та заступниця міністра оборони Ганна Маляр, йдеться лише про оновлення норм, які стосуються військового обліку, зокрема власне Переліку, котрий дотепер містив спеціальності, які в Україні вже давно юридично не існують.

Загальновідомо, що жінки перебували на військовому обліку і раніше, ще з початку 1990-х років. І хоча це стосувалося обмеженого кола професій (наприклад, медпрацівниць та телеграфісток), далеко не всі «обліковані» жінки брали участь навіть у військових зборах. З 2014 року було кілька хвиль мобілізації, і жодна жінка не була мобілізована поза її волю – це також факт. Жінки, які воюють, воюють наразі тільки за контрактом.

Згідно з поясненнями Міністерства оборони, у разі, якщо в Україні буде введено воєнний стан, то може бути, що жінок мобілізують до армії за їхньою цивільною спеціальністю. Але, за статтею 23 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», якщо у жінки є діти до 18 років, або вона доглядає за недієздатними родичами, вона може відмовитися від мобілізації. Так само жінка може відмовитися й від участі у військових зборах.

Більше того, напередодні Нового року у Верховній Раді зареєстровано законопроект, в якому депутати пропонують зміни до статті 1 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», а саме: визначити, що жінки, на яких поширюється наказ Міністерства оборони України, можуть ставати на військовий облік тільки за власним бажанням (окрім тих, котрі мають спеціальність або професію, споріднену з медичною

діяльністю – для них військовий облік залишиться обов'язковим).

Отже, не поспішаємо до військкоматів – до кінця 2022 року часу для постановки на облік є із запасом. Хіба що можна наразі підготувати документи.

ЯКІ ДОКУМЕНТИ НЕОБХІДНІ ДЛЯ ПОСТАНОВКИ НА ОБЛІК?

Якщо ви вирішили стати на військовий облік, вам необхідно звернутися до територіального центру комплектування та соціальної підтримки і написати відповідну заяву.

До заяви додати: паспорт, ідентифікаційний код, свідоцтво про одруження, свідоцтва про народження дітей, документи про опіку; свідоцтво про закінчення навчального закладу, довідку з місця роботи щодо посади та спеціальності.

Далі жінка, яка підлягає військовому обліку, направляється для проходження військово-лікарської комісії. Рішення щодо постановки жінки на облік приймає саме територіальний центр комплектування та соціальної підтримки.

Дізнатися додаткову інформацію про взяття на військовий облік можна у Донецькому обласному територіальному центрі комплектування та соціальної підтримки за телефонами: (0629) 51 10 01, (0629) 38 62 33, (095) 295 24 79, або у Луганському обласному територіальному центрі комплектування та соціальної підтримки за телефоном (06452) 4 04 08.

Також на запитання готові відповісти на гарячій лінії Командування Сухопутних військ Збройних сил України: +380 93 823 07 70, +380 66 823 07 70 та +380 68 823 07 70 у WhatsApp, Telegram і Viber.

● Ірина ДІМІТРОВА/Громада

ЯК У МІСТІ?

Пані Ольга з Курахового хворіє з дитинства. Відвідини лікаря, пігулки та уколи – звичні складові її життя. Кожного дня вона приймає ліки від стрибків тиску та серцебиття. На них витрачається щомісяця майже 400 гривень з мінімальної пенсії 1 934 гривні.

Про «Доступні ліки» пані Ольга дізналася від сусідки лише кілька місяців тому, позаяк ця урядова програма існує з 2018 року. Пацієнти з хронічними серцево-судинними захворюваннями, цукровим діабетом II типу, бронхіальною астмою мають змогу отримувати ліки безоплатно (якщо вони вітчизняного виробництва) або зі знижкою (якщо препарат виготовлено в Європі).

На прийомі у сімейної лікарки наша героїня отримала електронний рецепт на «Доступні ліки» і сплатила в аптеці лише 64 гривні. Жінка тішиться, що наступного разу навіть приходити до амбулаторії не доведеться, бо рецепт вона зможе відновити, просто зателефонувавши лікарці.

А от пані Світлана давно знає про «Доступні ліки» і вже кілька років користується цією можливістю:

– Я маю хронічне захворювання, регулярно приймаю пігулки від високого тиску, і раніше купувала їх власним коштом. Під час планового огляду сімейна лікарка запропонувала скористатися цією програмою і підбрала мені з переліку доступних ліків препарат з потрібною діючою речовиною.

Жінка каже, що економія для сімейного бюджету виходить суттєва, бо 70% вартості ліків компенсує держава. Ще один «бонус» від програми: ліки виписують на період від одного до трьох місяців, тож пацієнт завжди має запас препаратів і не переймається, що вони закінчатимуться в аптеці у найбільш незручний момент.

– У переліку, затвердженому за програмою, є ефективні препарати від високого тиску та хвороб серця. Для пенсіонерів, людей з інвалідністю це «рятівний круг», бо ліки коштують недешево, і на пенсію чи соціальні виплати особливо не розгуляєшся, – переконана сімейна лікарка Центру первинної медичної допомоги Курахівської міської ради Галина Демидова.

З 1 квітня 2019 року препарати за програмою «Доступні ліки» можна отримати тільки за електронним рецептом, виписаним сімейними лікарями, терапевтами та педіатрами. Скористатися рецептом можна у будь-якій аптеці, яка має договір з Національною службою здоров'я України (НСЗУ), без прив'язки до місцевості, де був виданий електронний рецепт, чи місця проживання пацієнта. Наприклад, якщо пацієнтові виписаний е-рецепт у Бахмуті, то отримати ліки за ним можна і у Маріуполі, і у Львові, і в Одесі.

Навіть у містах, розташованих на самісній лінії розмежування, люди мають можливість без особливих проблем користуватися пільговою програмою. Як розповіла спеціалістка із соціального супроводу гуманітарного центру

ЗДОРОВ'Я

Фото: Ірина ГОРБАСЬОВА/Громада

ЧИ ДОСТУПНІ «ДОСТУПНІ ЛІКИ» НА СЕЛІ

Окрім грамотності у звичайному сенсі слова сучасній людині не завадять ще з десяток «грамотностей» – фінансова, інформаційна, медійна... Це дуже допомагає в опануванні науки споживати послуги. Особливо коли галузь, що їх надає, реформується – як от система охорони здоров'я. Нововведення, звісно, змінюють поведінкові звички пацієнтів, але й розширюють коло можливостей. Нагадаємо, зокрема, про можливості програми «Доступні ліки».

Олександр Щолоков

«Проліска-Майорськ» Олена Черняк, до їхнього міста два рази на місяць приїздять сімейні лікарі і надають жителям медичні послуги: огляди, консультації, електронні рецепти на «Доступні ліки».

– Після відвідин лікаря до нас приходять люди зі своїми телефонами, в яких знаходяться е-рецепти, а це 16 цифр та код підтвердження. Для людей старшого віку користування телефоном – додатковий стресовий фактор: хтось не вміє прочитати СМС або боїться переплутати цифри, у когось поганий зір. Співробітники гуманітарної місії «Проліска» переписують дані електронних рецептів до паперового списку та отримують необхідні ліки в аптеках Бахмута. Фармацевт вводить 16 цифр до комп'ютера і пропонує ліки безоплатно або з мінімальною доплатою. Часто ми чуємо від підопічних: «Я готовий доплатити, візьміть мені ось саме ці пігулки, з такою назвою», – пояснює Олена.

Двічі на тиждень з Майорська до Бахмута ходить соціальний автобус, тож люди мають змогу і самостійно отримати свої ліки в аптеці.

А ЯК У СЕЛАХ?

Складніша ситуація в селах, де ані аптек, ані медзакладів поруч немає. За даними гуманітарної місії «Проліска», тільки у 5-кілометровій зоні вздовж лінії

ЯК СКОРИСТАТИСЯ ПРОГРАМОЮ «ДОСТУПНІ ЛІКИ»

КРОК 1. Пацієнт записується та приходить на прийом до сімейного лікаря, терапевта або педіатра, з яким має підписану декларацію (без декларації скористатися програмою «Доступні ліки» неможливо, тож укласти її ніколи не запізно).

КРОК 2. Лікар проводить прийом і за показаннями виписує електронний рецепт.

КРОК 3. Після перевірки номера телефону лікар прописує е-рецепт в електронній системі охорони здоров'я.

КРОК 4. На мобільний телефон пацієнта приходить СМС-повідомлення з унікальним номером рецепта та кодом підтвердження для отримання ліків в аптеці. Зміст СМС: «Ваш рецепт: XXXX-XXXX-XXXX. Код підтвердження: XXXX».

XXXX-XXXX-XXXX. Код підтвердження: XXXX».

Пацієнтам, які не користуються телефоном і уклали декларацію без номера телефону, лікар надрукує е-рецепт у вигляді інформаційної пам'ятки. Вона міститиме номер рецепта та код підтвердження, а також інформацію про виписані ліки та спосіб їх застосування.

За запитом лікар може надрукувати рецепт у вигляді інформаційної пам'ятки також тим пацієнтам, що мають телефон і отримали відповідне СМС.

КРОК 5. Пацієнт йде у будь-яку зручну для нього аптеку, яка бере участь у програмі «Доступні ліки». Перелік таких аптек можна дізнатися на сайті НСЗУ або за номером 16-77.

КРОК 6. В аптеці пацієнт повідомляє працівникові 16-значний номер рецепта будь-яким доступним шляхом: диктує усно, надає надруковану інформаційну пам'ятку або записку із виписаним на неї номером рецепта, показує увімкнений екран свого телефону з відкритим СМС тощо.

КРОК 7. Фармацевт пропонує пацієнту наявні лікарські засоби на вибір: спочатку безоплатні, а потім ті, що з доплатою.

КРОК 8. Далі пацієнту потрібно визначити:

– чи є в наявності препарати саме тих торговельних марок, які він бажає отримати?

– чи в повному обсязі запропонована кількість препаратів?

– чи буде доплата за обраний лікарський засіб і в якому розмірі?

– якщо так, чи згоден пацієнт доплачувати таку суму?

КРОК 9. У разі, якщо пацієнта все влаштує, він називає код підтвердження і здійснює (якщо необхідно) доплату, а фармацевтичний працівник накладає електронний підпис. Все, рецепт погашено. Після цього пацієнт отримує призначені ліки.

Якщо у даній аптеці немає саме того лікарського засобу, який бажає отримати пацієнт, він не називає код підтвердження рецепта, і має змогу звернутися до іншої аптеки або замовити той лікарський засіб, який відсутній в аптеці на момент звернення.

Лариса Гриценко

розмежування таких населених пунктів по Донецькій та Луганській областях аж 39, і в кожному – до тисячі жителів. Проблемами для всіх селян є і транспортне сполучення із адміністративними центрами, і нестача інформації про роботу медичної системи в цілому та про програму «Доступні ліки» зокрема.

– Попри це під час наших візитів ми бачимо: люди гуртуються, аби подолати ці труднощі. Вони кооперуються для поїздки до амбулаторії, ФАПУ, лікарні чи аптеки, – каже менеджер з охорони здоров'я міжнародної медичної гуманітарної організації «Лікарі без кордонів» Олександр Щолоков.

Надія у селян переважно на волонтерів. Саме вони допомагають забезпечити доступ до базових послуг, що надаються у центрах нових об'єднаних громад. Порядком стають соціальні автобуси, які з вересня 2021 року курсують у 29 прифронтових селах. «ГРОМАДА Схід» вже писала про цей проєкт, який реалізується гуманітарною місією «Проліска» за фінансової підтримки Гуманітарного фонду для України (УНФ). У разі відсутності громадського транспорту безоплатні автобуси з узгодженим маршрутом щонайменше звільняють селян від необхідності витрачати незайві гроші на винайм таксі.

Але волонтери продовжують працювати і адресно: певним категоріям людей ліки доставляють просто додому. Це стосується, зокрема, інсулінозалежних хворих, які у зв'язку з

ЯКІ ДІЮЧІ РЕЧОВИНИ Є ДОСТУПНИМИ У СКЛАДІ ПРЕПАРАТІВ ПРОГРАМИ

Серцево-судинні захворювання:

- ✓ Аміодарон (Amiodarone)
- ✓ Амлодипін (Amlodipine)
- ✓ Атенолол (Atenolol)
- ✓ Ацетилсаліцилова кислота (Acetylsalicylic acid)
- ✓ Біспролол (Bisoprolol)
- ✓ Варфарин (Warfarin)
- ✓ Верапаміл (Verapamil)
- ✓ Гідрохлортиазид (Hydrochlorothiazide)
- ✓ Дигоксин (Digoxin)
- ✓ Еналаприл (Enalapril)
- ✓ Ізосорбід динітрат (Isosorbide dinitrate)
- ✓ Карведілол (Carvedilol)
- ✓ Клопідогрель (Clopidogrel)

- ✓ Лозартан (Losartan)
- ✓ Метопролол (Metoprolol)
- ✓ Нітрогліцерин (Glycerol trinitrate)
- ✓ Ніфедипін (Nifedipine)
- ✓ Симвастатин (Simvastatin)
- ✓ Спіронолактон (Spironolactone)
- ✓ Фуросемід (Furosemide)

Бронхіальна астма:

- ✓ Беклометазон (Beclometasone)
- ✓ Будесонід (Budesonide)
- ✓ Сальбутамол (Salbutamol)

Діабет II типу:

- ✓ Метформін (Metformin)
- ✓ Гліклазид (Gliclazide)
- ✓ Глібенкламід (Glibenclamide)

поширенням COVID-19 потрапили до групи ризику. За словами начальниці гуманітарного центру «Проліска-Золоте» Лариси Гриценко, організація має актуальну базу хворих на цукровий діабет і надає їм постійний супровід в отриманні інсуліну.

– Мешканцям деяких віддалених сіл, наприклад, Кримського, що належить до Гірської військово-цивільної адміністрації, треба подолати 60 кілометрів до Попаснянської лікарні або аптеки. Здійснити таку подорож людині з хронічним захворюванням складно, та й ризик інфікування значно високий, – каже пані Лариса.

Коли рецепти ще були паперовими,

співробітники «Проліска» отримували їх у лікаря-ендокринолога. Попаснянська центральна аптека видавала інсулін, а волонтери доставляли препарат до підопічних у сумці-холодильнику згідно з температурним режимом. Зі зміною алгоритму ліки за електронними рецептами комусь з пацієнтів зможуть тепер отримувати близькі, але для більшості нічого не зміниться.

– Отримувачів допомоги навряд стане менше. Ми як працювали, так і надалі будемо працювати з цією категорією місцевих мешканців, – запевняє очільниця місцевого осередку «Проліска».

● Галина ПОМАЗАН/Громкор

Анастасія ЖИДКОВА, менеджерка з питань охорони психічного здоров'я міжнародної медичної гуманітарної організації «Лікарі без кордонів»:

– «Сільські команди здоров'я» – це мережа волонтерів, яку підтримує міжнародна медична гуманітарна організація «Лікарі без кордонів»/MSF та партнерська громадська організація «Берег надії». Наразі ми працюємо в шістьох громадах Донецької області, і це вже 33 волонтерські команди. Вони допомагають вразливим групам місцевих мешканців подолати відстань від свого населеного пункту до медзакладів, доставляють ліки за урядовою програмою «Доступні ліки» та розповідають своїм односельцям, як отримати медичні послуги. Для волонтерів проводимо навчальні тренінги з нагальних питань, психологічні сесії з протидії емоційного вигорання та компенсуємо транспортні витрати та мобільний зв'язок.

Андрій ЛІСОВИЙ, спеціаліст із соціального супроводу гуманітарного центру «Проліска-Мар'їнка»:

– З початком бойових дій у селах залишилися переважно літні люди, десь більше, десь менше. У селі Тарамчук, де я мешкаю, наразі усього 37 жителів, і здебільшого це люди не просто похилого віку, а й з особливими потребами. Тож наша організація постійно допомагає користуватися програмою «Доступні ліки» мешканцям населених пунктів у 20-кілометровій зоні вздовж лінії розмежування – зокрема, Мар'їнської та Вугледарської громад. Ми закуповуємо та доставляємо медичні препарати по адресах у тісному співробітництві з місцевими центрами надання соціальних послуг. До нас звертаються соціальні працівники, які піклуються про маломобільних, самотніх людей та людей з інвалідністю. Порядок такий: в амбулаторіях сімейної практики або ФАПах людина проходить огляд та отримує консультацію лікаря, за потреби – електронний рецепт на «Доступні ліки». Наші підопічні звертаються до закріплених за ними співробітників гуманітарної місії «Проліска», які здійснюють погашення е-рецептів в аптеках Вугледару або Курахового та доставляють потрібне людям. Щомісяця ми виконуємо 55-65 доставок ліків.

Дар'я Єроменко

ПРЯМА ЛІНІЯ

НЕЗАКОННО СКАСОВАНА СУБСИДІЯ: ЯК ПОВЕРНУТИ

2018 року Ольга Михайлівна наважилася на обмін житла та переїзд. Від чоловіка їй залишилася 4-кімнатна квартира, яку важко було утримувати навіть з урахуванням субсидії, адже крихітна пенсія не покривала виплати за комунальні послуги. Самотня пенсіонерка обміняла її на 1-кімнатну без грошових доплат. І за кілька років через це отримала вимогу повернути гроші за нібито незаконно оформлену субсидію.

Одразу після переїзду до нової квартири жінка звернулася із заявою щодо оформлення субсидії до управління соціального захисту населення (УСЗН). Додала до заяви всі необхідні документи і запитала, чи треба їй надавати інформацію про отриману шляхом обміну квартиру. Відповіді жінка не отримала, але не стала перейматися, бо субсидію на півроку їй надали, а 2019 року виплати субсидії нараховувалися вже автоматично.

– У новій квартирі разом із субсидією комунальні послуги сплачувати легше, тепер навіть і на ліки вистачає, – раділа Ольга Михайлівна, аж поки у липні 2020 року не отримала від УСЗН вимогу «повернути надмірно сплачені кошти за період з 01.11.2018 по 30.05.2020 у сумі 7 848,14 грн».

Жінка звернулася до УСЗН із заявою щодо надання роз'яснень. В отриманій відповіді йшлося про перевірку, під час якої було встановлено, що жінка отримала у приватну власність квартиру, вартість якої перевищує 50 000 гривень, але не відобразила це у декларації, поданій до УСЗН на день звернення за субсидією восени 2018 року. Це призвело до переплати бюджетних коштів загальною сумою 10 559,66 грн, з них 2 711,52 вже повернуто комунальними службами шляхом зняття з рахунків жінки, а решту суми їй ще необхідно повернути до бюджету.

Дохід жінки складається лише з пенсії, яка не перевищує 3 708 гривень в місяць, тож вона має право на пільгу – безоплатну юридичну допомогу. Ольга Михайлівна звернулася до найближчого бюро правової допомоги у Дружківці, де за її справу взялася фахівчиня Дар'я Єроменко. Вона встановила протиправні дії з боку УСЗН. Адже, згідно з відомостями з Державного реєстру фізичних осіб – платників податків сума нарахованого доходу Ольги Михайлівни за продаж нерухомого майна у четвертому кварталі 2018 року склала 48 000 грн, що не перевищує граничної норми у 50 000 грн, визначеної п. 119 Положення про порядок призначення житлових субсидій.

Юристка підготувала до суду відповідний адміністративний позов щодо скасування рішення УСЗН про відшкодування коштів по переплатеній житловій субсидії. Донецький окружний адміністративний суд повністю задовольнив позовні вимоги. УСЗН не погодилося з рішенням суду та подало апеляційну скаргу. Перший апеляційний адміністративний суд залишив апеляційну скаргу без задоволення, тож Ольга Михайлівна змогла повернути собі кошти і відновити своє право на субсидію.

